

Микола ПАВЛУНЬКО

кандидат військових наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8255-6245>
Електронна пошта: n.pavlunko@gmail.com

Олег ПОСМІТЮХ

кандидат військових наук, доцент
Національний університет оборони України
(Київ, Україна)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4467-9532>
Електронна пошта: olegposmit777@gmail.com

Євген ОБОЗНЕНКО

Національний університет оборони України
(Київ, Україна)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3617-8604>
Електронна пошта: egoboz@ukr.net

ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАНЬ «ЗАХІД-2025» ЯК РЕПЕТИЦІЯ МОЖЛИВОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ У КРАЇНИ ЄВРОПИ (ВОЄННО-ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ)

У статті розглянуто етапи підготовки та проведення стратегічних командно-штабних навчань «Захід-2025» як репетиції і підготовки до можливого вторгнення збройних сил російської федерації на територію країн Європи. Головною метою навчань було оголошено відпрацювання відсічі зовнішній агресії проти «Союзнаї держави» та відновлення територіальної цілісності. Активна фаза навчань проходила у два основні етапи: оборона та контрнаступ. На відміну від попередніх років, замисел 2025 р. включав відкрите відпрацювання механізмів стратегічного стримування: планування застосування тактичної ядерної зброї та балістичних ракет середньої дальності «Орешинок»; демонстрація новітньої зброї – гіперзвукових ракет «Циркон». Замисел був розширений на Калінінградську область, що мало стати сигналом для країн НАТО (зокрема щодо вразливості Сувальського коридору). Під час навчань відпрацьовувалися не набуті способи ведення бойових дій у «спеціальній військовій операції», а класичні способи ведення операції із застосуванням ядерної зброї.

Ключові слова: військові навчання, «Захід-2025», збройні сили, збройний конфлікт.

Постановка проблеми. Головна мета військових навчань серії «Захід», започаткованих у радянські часи, полягала у демонстрації військової сили Радянського Союзу. Прикладом таких стратегічних маневрів були навчання «Захід-1977», «Захід-1981», «Захід-1984». Їх проводили на території європейської частини СРСР та Східної Європи, зазвичай із залученням великої кількості бронетехніки та особового складу.

Напередодні розпаду СРСР відбулися військові навчання «Захід-1986», метою яких було відпра-

цювання взаємодії військ на західному напрямку відповідно до сценаріїв оборонних та наступальних дій НАТО, а також перевірка системи управління та технічної готовності до ведення війни на західному театрі воєнних дій. Відпрацьовувалося розгортання військ та перехід від мирного до воєнного часу, що включало злагодженість дій сухопутних, повітряних та морських сил із застосуванням засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) для дезорганізації системи управління військами та зброєю умовного противника. Під час навчань

перевірялась спроможність управління військами під впливом радіоперешкод короткохвильового та ультракороткохвильового діапазону на засоби зв'язку. Застосовувалися засоби РЕБ у надвисокому частотному діапазоні для прикриття пунктів управління, військових і стратегічних об'єктів від ударів ракет та скидання бомб з повітря.

Особливістю цих навчань у 1980-х рр. було відпрацювання сценаріїв, що припускали швидке просування військ углиб європейських країн.

Після розпаду СРСР такі навчання було продовжено вже у російській федерації. З 21 по 26 червня 1999 р. у п'яти військових округах – Ленінградському, Московському, Північно-Кавказькому, Приволзькому, Уральському, що отримали статус оперативно-стратегічних напрямків, було проведено навчання «Захід-1999». Навчання стали відповіддю росії на військову операцію США та НАТО «Союзнацька сила» проти Югославії, щоб змусити керівництво Сербії припинити геноцид албанського населення Косово. Крім того, демонстрацією готовності до військового протистояння зі США та НАТО росія попереджала їх про неприпустимість втручання у її дії у Чечні.

Після відносного налагодження відносин між росією та США і НАТО на початку 2000-х рр. рф тимчасово призупинила проведення таких стратегічних командно-штабних навчань (далі – СКШН), однак, не відмовилася від них. Так, навчання «Захід-2009» було проведено на фоні чергового ускладнення російсько-американських та російсько-європейських відносин після нападу рф на Грузію в серпні 2008 року. Мета навчань – безпосередня підготовка збройних сил росії та білорусі до забезпечення стратегічної стабільності у Східноєвропейському регіоні, попередження США і НАТО про неприпустимість втручання у її дії на пострадянському просторі.

Такий же показовий характер мали СКШН «Захід-2013» із відпрацювання комплексу завдань із підготовки рф до збройної агресії проти України й стримування США і НАТО, а також оцінювання оперативної сумісності збройних сил росії та білорусі. По суті, це була підготовка рф до вторгнення в Україну, що і сталося у 2014 р. під час окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, частини Донецької та Луганської областей.

Після вторгнення збройних сил рф до східних областей України низка західних країн та міжнародних організацій долучилися до жорсткого тиску на керівництво рф, що призвело до протистояння між росією і Заходом фактично на рівні

Холодної війни. При цьому набула цілковитої реальності загроза виникнення збройного конфлікту або повномасштабної війни між ними. Саме такий сценарій був відпрацьований на навчаннях «Захід-2017», наймасштабніших за всю історію проведення СКШН, що викликало значний міжнародний резонанс.

У 2021 р. росія вкотре оголосила, що навчання «Захід-2021» не спрямовані проти жодної країни та мають антитерористичний характер. Разом з тим під час СКШН відпрацьовувалися різноманітні варіанти збройного конфлікту (війни) між росією та США (НАТО), у тому числі стратегічна наступальна операція на Північно-Західному напрямку та оборонна операція на Південно-Західному напрямку.

З аналізу практичних дій учасників СКШН, стратегічна наступальна операція передбачала прорив російських військ до Калінінградської області рф із подальшою окупацією країн Балтії та частини території Польщі. Згідно зі сценарієм навчань, наступ розпочинався з вихідного району у Гродненській області білорусі через так званий Сувальський коридор, що пролягає уздовж кордону між Польщею та Литвою.

З урахуванням наведених обставин, а також характеру завдань, що вирішувалися під час навчань, до білорусі було переміщено бригадні (полкові) тактичні групи зі складу з'єднань 1-ї танкової (штаб у Підмосков'ї) та 20-ї (штаб у Воронежі) загальновійськової армії Західного військового округу (ЗВО), батальйонні (ротні) тактичні групи зі складу повітрянодесантних (десантно-штурмових) дивізій, а також ескадрилью тактичної авіації зі складу частин 6-ї армії військово-повітряних сил та протиповітряної оборони (штаб у Санкт-Петербурзі). Водночас у повітряному просторі білорусі діяли літаки розвідувальної та дальньої (стратегічної) авіації повітряно-космічних сил.

Відповідно до задуму, основним елементом стратегічної оборонної операції на Південно-Західному напрямку було «відбиття спроби України, за підтримки США (НАТО), відновити контроль над Кримом». Водночас опрацьовувалися різні за масштабом, залежно від ситуації, наступальні операції щодо України. Навчально-бойові заходи такої тематики проводили на полігонах тимчасово окупованого Криму та у Ростовській області, а також частково у Ставропольському та Краснодарському краях.

На фоні СКШН «Захід-2021» проводилися й інші подібні заходи: навчання військово-мор-

ських сил «Океан» та ракетно-ядерних сил «Грім». На цих навчаннях реально виконувалися пуски міжконтинентальних балістичних ракет наземного та морського базування, переважно після завершення активної фази СКШН. Таким чином росія продовжувала демонструвати готовність до застосування ракетно-ядерної зброї. Основна ціль навчань «Океан» і «Грім» полягала в оцінюванні реального стану справ та рівня бойової готовності ракетних частин та з'єднань, а також якості роботи керівного складу з організації виконання бойових завдань.

Дії збройних сил рф супроводжувалися активною інформаційною кампанією зі звинуваченнями на адресу України у «зриві перемир'я на Донбасі» та «планах силового відновлення контролю» над так званими ДНР/ЛНР. Саме цим пояснювалося розгортання вищезгаданих угруповань російських військ на Українському та Чорноморському напрямках.

Завдяки даним розвідки України, США, країн НАТО про реальний намір вторгнення збройних сил рф в Україну, США та країни ЄС попередили росію про запровадження нових санкцій. З огляду на це, наприкінці квітня 2021 р. російське керівництво заявило про відведення військ від кордону з Україною. Однак їх лише повернули до місць постійної дислокації у тих самих районах неподалік від України. Повномасштабне вторгнення збройних сил рф в Україну 24 лютого 2022 р. стало кульмінацією агресії, що почалася у 2014 році. Російські війська атакували Україну з кількох напрямків, включаючи Білорусь, прагнучи швидко захопити країну, проте, зустріли потужний опір Сил оборони України, які відбили наступ на Київ та звільнили північні області (Київську, Чернігівську та Сумську). Водночас авіація та ракетні війська збройних сил рф наносили удари по українських аеродромах, інфраструктурі та військових об'єктах. Російське вторгнення спричинило масштабні руйнування, воєнні злочини та значну кількість жертв на окупованій частині північних, південних та східних областей України.

Характер і спрямованість заходів оперативної та бойової підготовки збройних сил рф підтверджує, що СКШН «Захід-2025», як і усі попередні навчання цієї серії, мали на меті продемонструвати Сполученим Штатам Америки і країнам НАТО у Європі російську військову міць. Навчання ознаменували фактичне повернення керівництва росії до воєнної доктрини Радянського Союзу періоду Холодної війни, що передбачала можливість локальних збройних конфліктів та широкомасштаб-

них війн між СРСР та США і НАТО із застосуванням Стратегічних ядерних сил росії. Стратегічні командно-штабні навчання «Захід-2025», у свою чергу, могли бути підготовкою до можливого вторгнення збройних сил рф на територію країн Європи у відповідь на політику Європейського Союзу, спрямовану на довгострокове стримування росії посиленням санкційного тиску, енергетичною ізоляцією та боротьбою з уникненням обмежень. Водночас під час навчань відпрацьовувалися не набуті на території України способи ведення бойових дій у «спеціальній воєнній операції», а класичні способи ведення операції із застосуванням ядерної зброї.

Мета статті – на основі аналізу положень Стратегії національної безпеки рф та Воєнної доктрини росії визначити спрямованість заходів оперативної і бойової підготовки збройних сил рф під час СКШН «Захід-2025», готовність їх до різного роду можливих масштабних військових операцій проти США і НАТО в Європі; виокремити характерні особливості завдань, форм бойового застосування збройних сил російської федерації як головного елемента діяльності російського керівництва у воєнно-політичній сфері.

Стан вивчення проблеми. Воєнна доктрина рф 2014 року (Военная доктрина Российской Федерации. 2014) визначає основні завдання збройних сил, що відпрацьовуються на СКШН серії «Захід». Більш відкриту готовність до застосування збройної сили, а також ядерної зброї для досягнення зовнішньополітичних цілей проголошено в Основах державної політики рф у галузі ядерного стримування від 2 червня 2020 р. і Стратегії національної безпеки російської федерації до 2030 року, ухваленої 2 липня 2021 р., базовому документі у сфері планування розвитку системи забезпечення національної безпеки рф, у якій визначається порядок дій і заходи щодо забезпечення національної безпеки росії.

Можливості застосування збройних сил рф у різних масштабних військових операціях проти ймовірного противника для запобігання збройного нападу на росію та її союзників розглянуто у Концепції зовнішньої політики рф 2023 року. Концепція також визнає США головним «провідником антиросійської лінії», а загрози для росії від «недружніх країн» визначає «екзистенційними».

У низці публікацій проаналізовано завдання бойового застосування збройних сил рф на основних стратегічних (операційних) напрямках, під час стратегічних командно-штабних навчань

серії «Захід» (Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієнко, В. Д. & Богатов, О. І. 2021), охарактеризовано СКІШН «Захід-2021» (Січень, І. 2021).

Під час проведення навчань «Захід-2021» російська федерація демонструвала свою військову міць перед Європою і країнами НАТО та відпрацювала різні сценарії підготовки до широкомасштабної війни на Європейському театрі воєнних дій, що підтвердилося 24 лютого 2022 р. широкомасштабним вторгненням збройних сил російської федерації в Україну (детальніше див: Коваль, М. (ред.). 2023). З огляду на це, аналіз підготовки та бойового застосування збройних сил російської федерації і білорусі під час навчань «Захід-2025» є актуальним.

Виклад основного матеріалу. Російська федерація та республіка білорусь проводили спільні навчання «Захід» кожні чотири роки, однак, у 2023 р. навчання було скасовано. У вересні 2025 р. було проведено сумісні стратегічні навчання «Захід-2025», що офіційно декларувалися як оборонні, проте, фактично поєднували елементи ядерного шантажу та відпрацювання нових способів ведення операцій.

Підготовка до СКІШН «Захід-2025» традиційно розпочалася навесні, а їх активна фаза відбувалася на початку вересня (12.09–16.09). Водночас підготовка до СКІШН «Захід-2025» мала принципові відмінності від попередніх навчань. Так, якщо раніше основні сили збройних сил рф розгорталися на Балтійському напрямку, то цього разу основні зусилля зосереджувалися на півночі кордону з Україною та країнами Балтії. Підготовка та проведення навчань відбулися у кілька етапів:

Етап 1 (оборона): Стабілізація ситуації на кордонах, відбиття масованих ударів з повітря, боротьба з диверсійно-розвідувальними групами та незаконними збройними формуваннями.

Етап 2 (контрнаступ): Перехід до активних наступальних дій для розгрому військ противника, що вклинилися в оборону, та звільнення тимчасово окупованих територій.

На відміну від попередніх років, замисел 2025 року включав відкрите відпрацювання механізмів стратегічного стримування:

планування застосування тактичної ядерної зброї та балістичних ракет середньої дальності «Орешнік»;

демонстрацію новітньої зброї у Баренцевому морі – гіперзвукових ракет «Циркон»;

розширення замислу на Калінінградську область як сигнал для країн НАТО.

Військові аналітики припускали, що метою навчань був прорив Сувальського коридору. Головним же фактором оцінювання навчань стала реальна чисельність особового складу, залученого до їх проведення. На початку навчань на кордоні республіки білорусь і України були присутні такі сили та засоби:

- 383 дшб 38-ї ОДШБр у районі с. Ужово і м. Пінськ, Брянської області;
- 5-та Обр СпПр – Іваново, Брестської області і Прибиловичі, Гомельської області;
- 317 пдб 103-ї ОПДБр с. Лельчиці, Брагин, Зябрівка-2, Гомельська обл.;
- 336-та РеАБр (Зябрівка);
- 51-ша Абр – м. Гомель.

Також поблизу прикордоння перебували підрозділи 33 СпПр, 339 ОМБ 120 ОМБр, 355 ОТБ 120-ї ОМБр, 357-й ДБ 336-ї РеАБр (близько 30 танків, 135 ББМ, 60 артсистем, 10 РСЗВ). Таким чином, уздовж усього кордону з Україною було зосереджено близько трьох тисяч військовослужбовців із 14-тисячної армії республіки білорусь а також 165 од. бронетехніки і 70 од. артилерії, що підтверджує недостатній потенціал прориву в Україну з півночі.

Водночас угруповання російських військ у республіці білорусь було розосереджено у різних локаціях:

- 1 450 осіб – на радіотехнічному вузлі «Барановичі» і 43-му вузлі зв'язку «Вилейка»;
- 530 осіб – на аеродромах «Барановичі», «Зябрівка» та «Мозирь»;
- 20 осіб – у складі 313-ї військової прокуратури гарнізону 484-го військового слідчого відділу;
- 20 осіб – на 1405-й базі артилерійських боєприпасів (в/ч 42707 н.п. Велика Горожа, Осиповицький район).

Надалі у білорусь було відправлено додаткові сили і засоби (із офіційних заяв білоруської сторони на навчаннях було задіяно 13 тис. військовослужбовців обох країн). У сукупності, за інформацією The Times, до навчань було залучено близько 30 тис. російських і білоруських військовослужбовців.

Таким чином, чисельність угруповання військ, зосереджених на території білорусі, свідчила про неможливість проведення загальновійськової наступальної операції як проти України, так і проти країн ЄС.

Військові експерти розглядали навчання «Захід-2025» як сценарій розгортання бойових дій збройних сил російської федерації та республіки білорусь проти країн Балтії та Польщі на кількох

потенційно вразливих напрямках. Зокрема, у районі Сувальського коридору як єдиного сполучення між країнами Балтії із рештою країн-членів НАТО. Ділянку завширшки понад 60 км у найвужчому місці розглядали як потенційно найслабше місце Альянсу, оскільки вона пролягає між Калінінградською областю російської федерації та республікою білорусь, що і створює стратегічну вразливість.

Іншими напрямками гіпотетичного наступу збройних сил рф на балтійські країни експерти розглядали Даугавпілс (Латвія) та Нарву (Естонія) – прикордонні міста зі значною часткою етнічного російського населення, а також Шальчинінський район Вільнюського повіту Литви, частина якого з трьох сторін оточена білоруссю, з можливістю захоплення Вільнюса, розташованого усього за 25 км від білоруського кордону.

«Захід-2025», за оцінкою польських експертів, міг стати сукупністю гібридних атак, зокрема через незаконне проникнення нелегальних мігрантів із білорусі в район того ж Сувальського коридору. Також навчання могли мати на меті перевірку швидкості реагування союзників по НАТО, дослідження «сірих зон» у його доктрині, а також відпрацювання різнопланового застосування сил із використанням дронів та робототехніки. Підтвердженням цьому став запуск з 9 на 10 вересня у повітряний простір Польщі близько двадцяти російських безпілотників із території російської федерації через Україну та білорусь. Таким чином росія провела масштабну розвідувальну операцію, створивши напередодні навчань в інформаційному просторі ажіотаж, що зумовив відправлення польською стороною надзвичайних сил та засобів до кордону з білоруссю. Відповідно, російська розвідка мала змогу вивчити склад польських сил та засобів, а також організацію логістики, транспортні вузли та іншу важливу інформацію.

Інший сценарій – загроза нового наступу на північні області України. Керівництво рф уже використовувало навчання в білорусі для інформаційного впливу на Україну. Так, на початку 2023 р. у білорусі, куди перекинули ОТРК «Іскандер-М», відбулися спільні льотно-тактичні навчання, а фокус маневрів змістився з оборонного на наступальний. Такі дії були спрямовані на те, щоб переконати українську розвідку в реальній загрозі повторного нападу з території білорусі.

Варто зазначити, що Європейський Союз продовжував планомірну політику довгострокового стримування росії посиленням санкційного тиску,

енергетичною ізоляцією та боротьбою з уникненням обмежень. Одним із важелів тиску залишалися транспортні обмеження для Калінінградської області. У грудні 2025 – січні 2026 рр. офіційні особи рф і НАТО обмінялися різкими заявами з цього питання. Представники НАТО наголосили на здатності Альянсу ізолювати ексклав у разі відкритого конфлікту. Російська сторона, у свою чергу, заявила, що повна блокада буде розцінюватися як напад, що спричинить відповідь згідно з ядерною доктриною, призведе до «безпрецедентної ескалації» та повномасштабного збройного конфлікту з Європою. Російська федерація активно використовувала загрозу прориву через Сувальський коридор для з'єднання Калінінграда з білоруссю. Так, навчання «Захід-2025» підтверджували готовність росії до розгортання військ біля кордонів Литви, включаючи імітаційні пуски ракет комплексів «Іскандер-М».

Разом з тим, зважаючи на наявну інформацію (у тому числі висновки порівняльного аналізу публікацій у медіа), активність заходів була нижча, ніж у попередні роки, під час навчань «Захід-2021», коли інтенсивність різного роду елементів оперативної та бойової підготовки збройних сил рф зростала із наближенням основного етапу СКШН. Це могло бути спричинено певним зниженням напруженості у відносинах зі США, адже російське військово-політичне керівництво сподівалося на можливе «перезавантаження» відносин, що зумовило зниження рівня військової активності; залученням значної кількості особового складу збройних сил у бойових діях на території України; фінансовими проблемами внаслідок дії західних санкцій.

Висновки. Російсько-білоруські стратегічні командно-штабні навчання «Захід-2025» стали черговою спробою продемонструвати США, країнам ЄС та Україні російську військову потугу, а також готовність продовжувати реалізацію своєї зовнішньої політики усіма можливими засобами, включно з військовими. Головний елемент навчань – відпрацювання способів захоплення території країн Балтії та частково Польщі, а також продовження збройної агресії проти України, що відображає неоімперський курс рф із відродження нової форми СРСР або Російської імперії. У рамках таких планів, одночасно ведучи гібридні війни проти країн колишнього Радянського Союзу, росія готується до військових операцій для досягнення бажаного. Проте серйозним стримувальним чинником постають Сили оборони України за військової та фінансової підтримки країн

ЄС та НАТО. Проблемою для рф залишаються й американські та європейські санкції, що змушують російське керівництво виділяти додаткові ресурси для ведення війни з Україною.

За оцінкою військових аналітиків, під час СКШН «Захід-2025» не було застосовано новітніх зразків російської військової техніки чи опрацьовано нових елементів ведення бойових дій. Натомість росія продемонструвала можливість масованого застосування ударних БпЛА та розвідувальних дронів для наведення на цілі у режимі реального часу (зокрема «Шахед» та аналогів) для забезпечення керованості боєм та відпрацювання атак на інфраструктуру. Не можна не згадати про еволюцію тактики застосування росією дронів-камікадзе, покращення їхньої стійкості до засобів РЕБ, використання великої кількості БпЛА разом із крилатими ракетами для переважання ППО.

На сьогоднішній день російське військово-політичне керівництво розглядає обмежені варіанти конфліктів та війни із Заходом у рамках окремих регіонів, зокрема країн Балтії. Разом з тим із нарощуванням виробництва БпЛА, що стали більш автономними та адаптованими до умов високоінтенсивного конфлікту, збільшенням кількості угруповань військ біля кордонів країн Центрально-Східної Європи і Балтії варто очікувати переходу військового командування рф до реалізації більш масштабних варіантів війн й до розширення масштабів СКШН й інших заходів оперативної та бойової підготовки. З огляду на це, є необхідність проаналізувати бойове застосування збройних сил рф за досвідом стратегічних командно-штабних навчань серії «Центр» і «Схід» як головних елементів воєнно-політичної діяльності росії у воєнно-політичній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Военная доктрина Российской Федерации. (2014). URL: <https://tinyurl.com/5f39xskt> [дата зверн.: 02.12.2025].

Коваль, М. (ред.). (2023). *Рік незламності: крах операції “Z”*. К. : НУОУ, 320 с.

Куфрик, Б. (2025). Військові навчання “Захід-2025”: експерти спрогнозували, чи є загроза нового наступу з Білорусі. URL: <https://tinyurl.com/3scmwhhz> [дата зверн.: 02.12.2025].

О Стратегии национальной безопасности Российской Федерации (2021). URL: <https://tinyurl.com/ncf5vn26> [дата зверн.: 02.12.2025].

Об Основах государственной политики Российской Федерации в области ядерного сдерживания. (2020). URL: <https://base.garant.ru/74205990/> [дата зверн.: 02.12.2025].

Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Тищук, С. О., Салій, О. Я. & Смольков, О. Ю. (2022). “Гібридна війна” – сучасна стратегія Російської Федерації в збройній агресії проти пострадянських держав та України. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. № 3 (76), с. 18–23. <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2022-3-76/18-23>

Павлунько, М. Я., Посмітюх, О. І., Сергієнко, В. Д. & Богатов, О. І. (2021). Аналіз бойового застосування збройних сил Російської Федерації під час стратегічних командно-штабних навчань серії “Захід”. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. № 1 (71), с. 33–40. <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2021-1-71/33-40>

Січень, І. (2021). Стратегічне командно-штабне навчання “Захід-2021”. URL: <https://tinyurl.com/4avrf85x> [дата зверн.: 02.12.2025].

Ярмоленко, В. (2023). Нова редакція концепції зовнішньої політики Росії: аналіз змісту. URL: <https://tinyurl.com/5n6947my> [дата зверн.: 02.12.2025].

REFERENCES

Koval, M. (ed.). (2023). *Rik nezlamnosti: krakh operatsii “Z”* [The year of invincibility: the failure of the operation “Z”]. K. : NUOU, 320 s. [in Ukrainian].

Kufryk, B. (2025). *Viiskovi navchannia “Zakhid-2025”*: eksperty sprohnozuvaly, chy ye zahroza novoho nastupu z Bilorusi [Military exercises “West-2025”: experts predicted whether there is a threat of a new offensive from Belarus]. URL: <https://tinyurl.com/3scmwhhz> [Accessed: 02.12.2025]. [in Ukrainian].

O Strategii nacionalnoj bezopasnosti Rossijskoj Federacii. (2021). [On the National Security Strategy of the Russian Federation]. URL: <https://tinyurl.com/ncf5vn26> [Accessed: 02.12.2025]. [in Russian].

Ob Osnovah gosudarstvennoj politiki Rossijskoj Federacii v oblasti jadernogo sderzhivaniia. (2020). [On the Fundamentals of State Policy of the Russian Federation in the Field of Nuclear Deterrence]. URL: <https://base.garant.ru/74205990/> [Accessed: 02.12.2025]. [in Russian].

Pavlunko M. Ya., Posmitiukh O. I., Tyshchuk S. O., Sali O. Ya. & Smolkov O. Yu. (2022). “Hibrydna viina” – suchasna stratehiiia Rosiiskoi Federatsii v zbroinii ahresii proty postradianskykh derzhav ta Ukrainy [“Hybrid war” – the modern strategy of the Russian Federation in armed aggression against the post-Soviet states and Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho*. № 3 (76), s. 18–23. <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2022-3-76/18-23> [in Ukrainian].

Pavlunko, M. Ya., Posmitiukh, O. I., Serhienko, V. D. & Bohatov, O. I. (2021). Analiz boiovooho zastosuvannia zbroinykh syl Rosiiskoi Federatsii pid chas stratehichnykh komandno-shtabnykh navchan serii “Zakhid” [Analysis of the combat use of the armed forces of the Russian Federation during the strategic command and staff exercises of the “West” series]. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho*. № 1 (71), s. 33–40. <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2021-1-71/33-40> [in Ukrainian].

Sichen, I. (2021). Stratehichne komandno-shtabne navchannia “Zakhid-2021” [Strategic command and staff exercise “West-2021”]. URL: <https://tinyurl.com/4avr85x> [Accessed: 02.12.2025]. [in Ukrainian].

Voennaja doktrina Rossijskoj Federacii. (2014). [Military doctrine of the Russian Federation]. URL: <https://tinyurl.com/5f39xskt> [Accessed: 02.12.2025]. [in Russian].

Yarmolenko, V. (2023). Nova redaktsiia kontseptsii zovnishnoi polityky Rosii: analiz zmistu [New edition of the Russian foreign policy concept: content analysis]. URL: <https://tinyurl.com/5n6947my> [Accessed: 02.12.2025]. [in Ukrainian].

Mykola PAVLUNKO

*PhD of Military Sciences, Associate Professor
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
(Kyiv, Ukraine)*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8255-6245>

Oleh POSMITIUKH

*PhD of Military Sciences, Associate Professor
The National Defence University of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4467-9532>

Yevhen OBOZHENKO

*The National Defence University of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3617-8604>

**PREPARATION AND CONDUCT OF THE “WEST-2025” EXERCISES
AS A REHEARSAL OF A POSSIBLE INVASION OF THE RUSSIAN FEDERATION
INTO EUROPEAN COUNTRIES (MILITARY-HISTORICAL ANALYSIS)**

The article examines the stages of preparation and conduct of the strategic command-and-staff exercises “West-2025,” which are interpreted as a rehearsal and preparatory measure for a potential large-scale military operation involving the armed forces of the Russian Federation and European countries. This interpretation is considered within the broader context of tensions between the Russian Federation and the European Union, shaped by long-term containment policies, including intensified sanctions pressure, energy decoupling, and measures aimed at preventing the circumvention of restrictions. An additional element in this context is the regime of transport restrictions applied by the European Union in relation to the Kaliningrad region.

The officially stated objective of the exercises was the repulsion of external aggression against the “Union State” and the restoration of territorial integrity. The active phase of the exercise was conducted in two main stages: the first focused on defensive operations, and the second on counteroffensive actions. In contrast to previous years, the 2025 scenario incorporated elements of strategic deterrence planning, including the simulated employment of tactical nuclear weapons and medium-range ballistic missiles (“Oreshnik”), as well as the demonstration of advanced weapons systems, including the deployment of hypersonic “Zircon” missiles. The scenario was extended to the Kaliningrad region, which may be interpreted as a signaling mechanism directed toward NATO member states, particularly with regard to the vulnerability of the Suwalki Gap.

A distinctive feature of the “West-2025” exercises was their conduct in parallel with the ongoing war in Ukraine. Unlike previous iterations, the exercise did not primarily focus on adapting methods derived from contemporary combat experience associated with the so-called “special military operation,” but rather emphasized classical operational concepts, including planning for the employment of nuclear weapons within a large-scale conventional and strategic framework.

Keywords: *large-scale military exercises, “West-2025,” armed forces, armed conflict.*

Стаття надійшла 23.01.2026

Стаття прийнята до друку 14.05.2026